

*In. Glavna licejska
knjižnica
Ljubljana, L. Kosmajer, ul. 1.*

Nova Pravda

Glasilo Narodno-Socijalistične Stranke.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroški dom,
Kopališka ulica, I. nadstropje.

Izhaja vsako sredo in soboto.
Posamezna številka velja 1 K.

Naročnina: mesečno 8 K, četrletno 24 K, polletno 48 K,
celoletno 96 K. — Inzerati po dogovoru.

Memento vlada!

Naša javnost, zastopana po časopisju in tudi vlada trdi, da so zasledovali komunisti in internacionalni socijalni demokratje s svojo stavko protidržavne namene. Trdi se, da je naš javni red in mir ogrožen in da so nameravali stavkajoči s pomočjo svojih inozemskih somišljenikov na Nemškem, Madžarskem in v Italiji, povzročiti pri nas s silo preobrat družabnega reda in državne oblike. Trdi se nadalje, da so nameravali odcepiti dele naše države od celote in jih spojiti z zgoraj navedenimi državami.

Koliko je na tem resnice, še bode pokazala bodočnost, oblasti pa imajo že sedaj gotove dokaze v rokah, ki so jih dobili pri različnih hišnih preiskavah, da je imel ta štrajk v resnici politično ozadje. Voditelji štrajkajočih in njihova glasila to sicer odločno tajijo; značilno pa je, da so začeli tajiti to še-le tedaj, ko se jim je štrajk ponesrečil in so se jim s tega izjalovili njihovi nameni. Da podpremo svojo trditve, namoč, da je imel zadnji štrajk politično ozadje, hočem navesti članek „Grazer Volksblatta“ v 172. številki od dne 16. aprila 1920, ki se glasi v preštavi:

„Politična stavka železničarjev v SHS. Kakor se nam poroča, je izbruhnil ob polnoči na celi črti južne železnice v Jugoslaviji štrajk železničarjev. Štrajk zasleduje politične namene (tendence) in je v tesni zvezi z odpornostjo proti beograjski centralni vladi, ki se je že dolgo časa pojavljala. Po naših informacijah, katerih pa v zadnjem trenutku še nismo mogli kontrolirati, so baje štrajkajoči železničarji med drugim zahtevali, da se prikloni celo ozemlje severno od Zidanega mosta Nemški Avstriji in jih kmetsko ljudstvo v tej zahtevi v vsakem oziru podpira in z njimi simpatizira. (?) Če je to resnica, se trenutno, kakor že omenjeno, ne da ugotoviti. Mogoče je tudi, da je vedno naraščajoča orientacija v socijalni demokraciji organiziranih železničarjev na levo, podala vedno več spornega netiva, ki je dovedlo do političnega štrajka.

Kakor se sliši, stavkajo tudi brzojavni in telefonski uslužbeaci v Jugoslaviji.“

Tako je poročal graški nemški list o zadnji železničarski stavki, in tako so poročali tudi drugi nemški listi. Ugovarjal bo kdo, da so nemški listi izvili to vest iz trte. Ne! Takih vestí ne rodi niti najbujnejša domišljija. Nekaj mora biti na stvari resnice. Čitali smo in še čitamo o železničarskih štrajkih v skoraj vseh evropskih in izvenevropskih državah, čitali pa nismo — vsaj jaz ne — nikdar, da bi pisal le en list, da zahtevajo železničarji te ali one države, da se naj prikloni le košček njihove zemlje drugi državi. Ljudje, ki to zahtevajo, so veleizdajalci, hudobneži, ki ne samo, da ne čutijo za našo državo, marveč jo hočejo ugonobiti. Za take ljudi ni prostora pri nas in naj se zato ne čudijo in kričijo njihova glasila, če se hoče država otresti takih elementov in če namerava vlada očistiti državo takih ljudi. Premišljujete naj samo to, kaj bi se zgodilo, na primer našim ljudem v Nemški Avstriji, na Madžarskem ali v Italiji, če bi zahtevali, da se prikloni precej velik, skrajno rodoviten

in obzelen kos zemlje tuji državi. Napravili bi z njimi kratek proces in bingljali bi na prvih vislicah, ki bi bile najbližje. Glasila takih ljudi pa si še drznejše pri nas vpiti, da jim je oblast njihove veleizdajalske letake in notice zaplenila. Človek bi pri taki nesramnosti res moral ugibati, ali se je postavil celi svet na glavo.

Naši narodno in državno čuteči delavci, ki so organizirani v naši narodno-socijalistični stranki, so pravočasno zapazili namere komunistov. Izjavili so kmalu, da pri taki stavki ne sodelujejo in so začeli delati. Takoj se je upostavil promet, sicer v smajnem obsegu, a šlo je vendar, dasiravno so kričala komunistična glasila „Naprej“ in „jegova, njega vretina hčerka „Volksstimme“ v Mariboru, da vlada laže, če trdi, da promet funkcionira, in da vlada hoče preslepiti Slovence s tem, da jim poroča, da je železniški promet v Srbiji deloma upostavljen, in v Hrvate, katere „farba“ s poročili o železniškem prometu v Sloveniji.

Naši narodno čuteči ljudje so začeli delati in delali so pod najtežjimi razmerami in riskirali celo svoje zdravje in svoje življenje. Komunisti v svoji protidržavni strasti, so se poprijeli vseh sredstev, da bi uničili državo in naše ljudi. Spomniti hočemo samo na železniške nesreče v Slov. Bistrici, Trbovljah in Hrašniku. O sabotaži komunistov na Hrvaškem pa si človek skoraj ne upa govoriti, ker ga boli srce, če premišljuje in vidi, kake sadove rodijo komunistični nauki in agitacija. Pri tej priliki pozivljamo vse delavstvo, ki se še zaveda, da zamere živeti in shajati samo v urejeni državi, ki sprevidi, da najde svojo in svoje rodbine srečo samo tam, kjer je mir in red, da pokažejo hrbet takim ljudem, ki so jih dovedli na rob prepada in hoteli uničiti delavstvo in njihove rodbine. Vprašam vas stavkajoče, kaj so riskirali vaši voditelji? Nič! Ko so videli, da postaja stvar nevarna, ko so videli, da so vas pahnili v nesrečo, so vam pokazali hrbet in so zginili. Zapustili so vas, ko so vas dovedli do različnih nepremišljenosti in kaznivih dejanj, in so pobegnili, vas pa so prepustili usodi. To niso vaši prijatelji, to so vaši zapeljivci in krvosesi, ki živijo od vaših žuljev, vas tirajo v nesrečo, potem pa vas pustijo same. To so gadje, ki jih redite na svojih prsih, s svojo krvjo.

Nočem vam zapeljanim prigovarjati, da se pridružite nam. Ne! Volite si sami po svoji vesti in prepričanju stranke, ali pa si ustanovite svojo stranko, a zavedajte se, da je samo v urejeni državi, kjer vlada red in mir, tudi vaša sreča in vaše blagostanje. In vaša sreča in blagor bodeta tem popolnejša, čim večji red bo vladal v državi in čim manj jo bomo tresli v njenih temeljih.

In vlada! Zmagala je, ker so ji priškočile na pomoč vse druge stranke in šle skupno v boj zoper protidržavni komunizem in se postavile le na državno stališče. Zatajile so svoje lastne koristi in si dale le eno geslo: „Državi na pomoč!“ Država pa ni vlada in vlada ni država, zlasti sedanja vlada ne zastopa večine ljudstva.

In kaj je storila vlada po zmagi? Ni odpravila množine nedostatkov, ki bi se dali odpraviti zlahka in ni popravila mnogobrojne krivice, niti priznala ni, da je prestala to preskušnjo, samo vsled požrtvo-

valnosti drugih strank, marveč je pijana zmage zatrobila v svet: „Pozicija vlade je tako trdna, kakor še nikoli.“

Pri tem mi je prišlo nehote na misel: „Kogar hočejo bogovi uničiti, temu zavežejo oči“, in zdi se mi, da se je zgodilo to naši vladi. Poročali so nam prve dni po izbruhu štrajka, da je vlada uvidela, da je iskati rešitev države iz sedanje mizerije samo v skupnem delu vseh strank, ki čutijo za državo. Kakor se je izkazalo, je bil to sklep v najhujši sili se nahajajoče vlade, ki bi se potopila, ako bi se opozicija držala samo pasivno. Potopila bi se tem gotoveje, če bi nastopilo narodno čuteče delavstvo in opozicija proti njej. In rešila se je, ker ji je priskočilo na pomoč narodno zavedno delavstvo in opozicijske stranke.

Če pa misli vlada, da je zmagala in da je njena pozicija res trdna, se grozovito moti. Komunizem še daleko ni ugnan. Preži in reži se iz vseh kotov in pričakuje prve prilike, ko bo znova naskočil državo. Naskočil pa jo bo veliko bolje pripravljen, ko sedaj; kajti marsičesar se je naučil pri tem porazu.

Do 15. maja je stavilo uradništvo svoj ultimatum vladi. Pride najbrže nova kriza. Mogoče se bo posrečilo vladi prestatí tudi njo. Gotovo pa je, da več takih kriz ne bo mogla preboleti. Samo pozitivno delo zamore rešiti državo, negativno nikdar. In delo sedanje vlade je samo negativno. Organizem, katerega se po ozdravljenju, ko je še slaboten, loti takoj druga, morda ravno tako huda, ali pa še hujša bolezen, je ne bo prebolel. Če pa bi jo prebolel, pa bode tako slab, da ne bo mogel koristiti človeški družbi.

Sedanja vlada pa boleha še na drugi bolezni, katera jo mora s popolno gotovostjo dovesti do odstopa. Iz različnih vladnih ukrepov v zadnjem času smo sprevideli, da gre vladnim organom le zato, da pokažejo svojo moč, vseeno ali so dotični ukrepi v zakonu utemeljeni ali ne. Vladni organi se ozirajo le na strankine koristi in ta stavba se ne more in ne bo držala. Kar je proti zakonu, to ne more in ne bo obstajalo. Bilo bi protinaravno in narava ne dopuščala nasilstva in protislovja.

Združite se zato vsi listi, ki hočete državi in človeštvu dobro in peljite nas v lepšo bodočnost! Odstranite pa škodljivce države in človeštva, katerega stanu koli so in če so tudi nemški milijonarji ali jugoslovanski kršitelji zakonov.

Komunistični krst na Zaloški cesti.

Iz do danes predležeh nam poročil je razvidno, da bi se bil krvavi krst državnega prevrata moral pričeti ob državnih mejah ter bi se bil še-le odtod vzvalovil proti središču pokrajin. V Nemški Avstriji so računali na pričetek v Mariboru, Madžari so ga določili v Subotici in v Novem Sadu, kjer je že dan pred proglašeno generalno stavko izbruhnila splošna delavska stavka, ki je bila pri nas proglašena še-le 24. aprila, torej 10 dni pozneje. Da so o ustaji v Subotici italijanski listi poročali že en dan pred izbruhom, je bil le en dokaz več, da cela komedija ni bila le poskusna mobilizacija

komunistov, marveč le od vnanjih nam sovražnih držav podpirana internacionalno revolucionarna akcija.

V Mariboru je ves načrt prekrizalo zvesto ostalo vojaštvo. Rdeči generalni štab za Slovenijo se je odločil za poizkus v Ljubljani sami. To je bila dobro zamišljena špekulacija, katere istinost se potrjuje tudi v klicih napadalcev na orožnike, češ, „pustite puške, pojdite z nami, saj ste tudi vi Slovenci in še slabše plačani kot mi“. V Ljubljani je bila socijalistična in komunistična gospoda splošno na glasu, da je bolj narodna, kot znani politiki v narodnih strankah. „Cvet“ slovenske inteligence, se je kar čudil, čemu v Jugoslaviji treba še posebej Narodno-Socijalistične Stranke, ko vendar imamo tako zavedno jugoslovansko socijalno demokracijo. To lahkočnost in nepoznanje obstoja in ustroja stranke brezdomovincev je kakor rečeno rdeči generalštab v soboto dopoldne izbral za poskus krvavega plesa.

O dogodkih samih na Zaloški cesti danes ne kaže več obširneje poročati; omejimo se le na kratek posnetek.

Armada komunistov se je zbrala pri tramvajski remizi v Vodmatu, da od tu vkoraka v mesto. Na cesti za Leoniščem ji je orožništvo in policija postavila kordon, katerega je masa skušala siloma prodreti ter branitelje obkoliti in razorožiti. V skrajnem silobranu, ko je masa na orožništvo pričela tudi streljati, je bilo isto primorano, rabiti orožje. Na mestu je obležalo 9 mrtvih in 31 ranjenih, od katerih so med tem za ranami umrli še štirje. Med mrtvimi se je nahajala tudi 5 letna deklica Josipina Hočevnar. Naravnost zverinsko podivjanost teh fanatikov se izraža v nezaslišanem napadu na zdravnike in duhovnike, ki so prihiteli umirajočim na pomoč.

Bo ta krst na Zaloški cesti Ljubljancane spametoval? Iz dveh poročil „Jugoslavije“ od 27. aprila na svojo žalost uvidimo, da je lahkočnost ljubljanske inteligence — neozdravljiva. Za nje so bili ti „dogodki“ samo „demonstracije“ brez ozadja pravega komunističnega načrta.

In vendar — „komaj uro po krvavi orgiji“ — ko se je v mestu samem „izvedelo v hipu o nesrečnih dogodkih“ — in ko so „vesti uplivala katastrofalno“ — „se naenkrat začuje tam nekje godba; vesela poskočna godba. Godba, sedaj, to je preveč. Ali vendar: masa, lahkomišelná ljubljanska masa, na čelu ji mladina, sliši vesele, lahkomišelné koračnine, gleda žive, elastične brezskrbne vojake, spremlja godbo, zvižga poleg, pozablja na Udmat, Zaloško cesto, strele, kri, mrtve in ranjene, pozablja na razburjenje, na nemir in strah in se vrača v vsakdanje življenje“. . . . V tem poročilu „Jugoslavije“ se zrcali — bela Ljubljana. Hvala bogu ne vsa! Sicer bi mi tu na meji obupali nad to lahkoverno, lahkomišelnó belo Ljubljano, ki je v plačanih agitatorjih židovske internacionalne, v propagatorjih germanizacije „Südmarke“ in „Schulvereine“, v eksekutorjih anarhije in vničenja Jugoslavije skozi desetletja gledala „najbolj radikalne jugoslovanske socijaliste in ki nam je na ogroženi meji v najburnejših časih za prevrat nemških šol v slovenske pošiljala v raznih Favajih, Grčarjih i.t.d. svoje „rdeče brate“, da tudi med našo mladino

razliva strup brezdomovinstva in anarhi-
stičnega komunizma. O bela Ljubljana, tebe
še čaka — črni dan, tretjega krsta!

Po dežju.

(Dopis.)

Slabo, deževno vreme je bilo, ki smo
je preživeli v političnem oziru v zadnjih
dveh tednih v Jugoslaviji.

Brezvestni, hudobni elementi so sicer
pripravljali točo, ki naj uniči vse, tudi našo
svobodo. Utopisti in oni ljudje ozkega
obzorja, ki mislijo, da z rušenjem vsega
obstoječega tudi zidajo nekaj novega, bolj-
šega, kar pa sami še v fantaziji dobro ne
poznajo, so verovali, kakor v čudeže vo-
diške Johance, da je delo brezvestnih in
hudobnih edino pravilno.

Ker pa vendar naš troimeni jugo-
slovanski narod vsebuje še mnogo, mnogo
življa z dobro voljo, ni prišlo do toče,
temveč samo do dežja.

Kako bi izgledalo pri nas sedaj, če bi
se bil izvršil nameravani prevrat, si prav
lahko predstavljamo, ako si ogledamo ne-
koliko ljudi, ki so celo prevratno stavko
vodili.

Žorga v Ljubljani, Kopač v Mariboru.
Vse naj bi se na glavo postavilo, prav po
bujni fantaziji g. Kopača, ki je žela ne-
šetokrat v Trstu, v Ljubljani in drugod že
toliko lavorjevih vencev, da se ta gospod
vedno mora preseliti iz mesta, kjer ga en-
krat prav pošteno polomi in delavce za
nos potegne. Začel je v Trstu, prišel po-
tem v Ljubljano, od tam je zlezal ob južni
železnici navzgor. Predno je pa vprizoril
svojo zaključno komedijo na jugoslovanskih
tleh v Mariboru, je šel še malo študirat v
Pariz, kjer so se mu možgani brzkone malo
zmešali. Privoščili bi sedaj našim sosedom
in njemu, da se proslavi tudi v Gradcu,
kjer ga bodo gotovo radi sprejeli za eno
sezono, kajti tam je dobro zapisan, saj je
svoj čas v Trstu na shodu slovenskih
delavcev končal: „heute werden wir hier
deutsch sprechen“. Potem pa bi mu sve-
tovali, da se v velikem loku izogne jugo-
slavije in začne najmanj pri Siciliji, tako,
da v Trstu ne bode našel več generacije,
ki ga pozna.

Kamor je prišel, je živel od delavcev,
jih revolucioniral in konečno mnogo od
njih spravil ob kruh. Potem se je zopet
preselil. Do sedaj je ostal vedno zvest
internacionalni, za žrtve pa si je izbral le
slovenske delavce in zato bi bilo pač
umestno, da kot internacionalc enkrat po-
šteno pomete tudi med Nemci, Italijani in
Madžari ter vsem repe poseka, ker —
„repe-sekati, prav do kosti“ — je baje te-
mu gospodu največji užitek.

Kje se sedaj nahaja, mi ni znano. Pra-
vijo, da je izginil iz Maribora, res pa je, da
se vsaj na solnce ne pokaže. Radi tega
se pa nič manj marljivo ne zbira prispev-
kov za njegov spomenik, ki je tako „daleko-
vidno“ vodil v Mariboru štrajk in železni-
čarjem zagotavljal, da je zmaga prav go-
tova, če kar naprej stavkajo.

Oblika spomenika še ni gotova, pač
pa hočejo, kakor se čuje, vsled štrajka
oškodovani železničarji zmeriti temeljito
kamen na zadnji strani gorkih Jožetovih
hlač.

Politične vesti.

Jugoslavija.

Razveljavljene komunistični
mandati. Vlada je izročila poverjeniku za
mesto Zagreb naredbo, s katero se raz-
veljavijo mandati vseh 20 komunističnih
mestnih svetovalcev ter mandata dr. Hinko-
viča in Bukšega, in to zaradi tega, ker so
poločili imenovani svetovalci prisego s pri-
držkom, kar pa zakon ne dopušča. Nadalje
pravi naredba, da je izvolitev Svetozarja
Delića za župana neveljavna, ker je bil nje-
gov mandat razveljavljen. Radi tega po-
zivilje vlada poverjenika, naj takoj skliče sejo
mestnega sveta, na kateri se bo vršila vo-
litev župana in podžupana. Namesto za-

stopnikov, čijih mandati so bili razveljavljeni,
stopijo po vrsti oni, ki so na listi.

Črna gora proti Italiji. Iz Cetinja
javljajo: Skoraj po vsej Črni gori so bila
protestna zborovanja proti Italiji. Zahtevali
so od njih, da se mora Skader združiti z
Jugoslavijo.

Križa, v kateri se nahaja vlada že
dalje časa, traja še vedno dalje. Regent se
je, kakor se čuje, sedaj odločil, da naredi
tež, za državo skrajno škodljivi dolgotrajni
situaciji konec in je sedanjemu ministrskemu
predsedniku Protiću baje dal razumeti, da
ne veruje več v njegovo poslanstvo. Zato
je poklical brzojavno iz Pariza v Beograd
tamošnjega poslanika naše države dr. Ves-
nića, da mu poveri sestavo nove — kon-
centracijske vlade. Ali bo imel dr. Vesnić
pri tem uspeh, to se seveda še ne da
ugotoviti.

Čehoslovaška.

Nova vlada. Predsednik republike
Masaryk je poslal ministrskemu predsedniku
Tusarju lastnoročno pismo, v katerem ga
poziva, da preosnuje sedanje ali pa sestavi
novo ministrstvo. To je pač posledica izida
ravnokar končanih volitev v državni zbor
in senat, pri katerih so socijalistične stranke
dosegle velike uspehe.

Avstrija.

Novi državni proračun je po pri-
znanju samih graških dnevnikov naravnost
obupen. Po tem proračunu pride na vsa-
kega Avstrijca, od dojenčka do starca in brez
razlike spola, okrog 1500 kron javnih davščin,
t. j. rodbina s 4 osebami bi morala nositi
davčno breme v znesku 500 K na mesec!
Z Avstrijo gre pač vedno bolj navzdol.

Mariborske vesti.

§ **Pevski zbor „Smetana“.** V nedeljo,
dne 2. maja so nenadoma došli ob 1/2 3. uri
popolne že napovedani in zopet odpove-
dani češki pevci zbor „Smetana“ iz Plzna.
Isti večer se je razvila prav lepa zabava
med češkimi gosti in mariborskimi Matičarji
v Narodnem domu. V ponedeljek je priredil
tukajšnji češki klub svojim rojakom prijat-
eljski večer v Narodnem domu, včeraj, v
torek pa „Žensko društvo“ in „Glasbena
Matica“ lepo uspeli družabni večer na vrtu
Nar. doma, pri katerem se je razvila pris-
rčna, prav bratska zabava med češkimi
gosti in številnim narodnim občinstvom.
Ljubezni gostje so tudi priredili nekaj
izletov v bližnjo okolico, zapeli včeraj ob
17. uri krasno žalostinko na grobu Slomška
in Tomšiča in se že zelo omili vsem na-
šim ljudem, s katerimi so prišli v dotiko.
Nocoj se pa vrši ob 20. uri v Götzovi dvo-
rani že z veliko napetostjo pričakovani
koncert tega prvovrstnega svetovnozanega
pevskega zbor, ki je koncertiral v Parizu
in Londonu z največjim uspehom. Iz Ma-
ribora potujejo pevci Čehi v Zagreb, Beo-
grad in Ljubljano, kjer bodo povsod kon-
certirali. Vam, bratje Čehi, kličemo ob
prvem nastopu v svobodni Jugoslaviji:
„Dobro nam došli!“

§ **Klub Čechu v Mariboru.** (Koncert
češkega pevskega zbor „Smetana“ iz Plzně.)
V nedeljo popoldne ob 2. uri se je nenadoma
pripeljal češki pevski zbor „Smetana“ iz
Plzně in bo imel svoj koncert v sredo,
dne 5. majnika 1920 zvečer v Götzovi dvorani.
Za ta koncert, se je, kakor Vam je znano,
z Glasbeno Matico že vse skupno priprav-
ljalo, vsled stavke pa smo v zadnjem tre-
notku koncert odpovedali. Brzojavka je
dospela, ko je že bilo društvo na potovanju.
S tem večjim veseljem smo jih sprejeli na
kolodvoru, kjer so bili tudi srčno pozdrav-
ljeni od ženskega društva po g. Maistrovi
in od Glasbene Matice. Opozarjamo svoje
člane, naj si takoj preskrbijo vstopnice, ker
se jih bo zadnji dan težko dobilo. Pevsko
društvo „Smetana“, ki ima tako slavno
zgodovino, je priredilo koncerte v Parizu,
Bruslu, v Švici in na slovanskem jugu z
velikim uspehom in je bilo častno odliko-
vano. Poklonilo se je tudi našima dragima
Jugoslovonom Slomšku in Tomšiču na
mestnem pokopališču v torek, ob 5. uri

pop., kjer so položili venec in zapeli pri-
padne skladbe.

§ **Policijski komisariat** v Mariboru
naznanja, da so vse prepovedi, ki so bile
izdane v dobi štrajka, glede kavarn, kine-
matografa, zbiranja v gručah, pohoda po
10. uri po mestnih ulicah itd. začasno
ukinjene. Prepoved točenja alkoholnih pi-
jač ostane v veljavi in se bo ukinita, kakor
je pričakovati, v četrtek.

§ **Mariborski dobrovoljci** se vabijo na
razgovor v nedeljo, dne 9. maja, popoldne
ob 10. uri v restavracijo Narodnega Doma.
Ker je zadeva važna, prosimo, da se ga
udeležite vsi. Okrožni klub mariborski.

§ **Koncert.** Dne 14. maja priredita klavir-
ska virtuoziinja Ruža Deylova in virtuozi
na gosli Jan Šlais (profesorja Glasbene
Matice), z dobrohotnim sodelovanjem gosp.
prof. E. Berana koncert. Predprodaja vstop-
nic po 20, 15 in 12 K pri g. Zlati Brišnik,
Slovenska ulica in v trgovini z muzikalijami
Höfer, Šolska ulica 2.

§ **„Sokol“ v Studencih** pri Mariboru je
v svoji seji dne 30. aprila 1920 sklenil, da
se zahvali vsem, ki so na ta ali oni način
pomagali društvu pri „Telovadni akademiji“
dne 17. aprila. Zahvaljujemo se v prvi vrsti
vsem gospodom in damam, ki so sodelovali
z veliko požrtvovalnostjo pri šotorih, ob-
enem se pa tudi hvaležno spominjamo vseh
onih, ki so s kakoršnimkoli prostovoljnim
darilom prispevali k zgradbi našega „So-
kolskega doma“. Istotako se zahvaljujemo
cenj. občinstvu ter bratom in sestram iz
Maribora za obilno udeležbo, ki nam je
pripomogla k lepemu moralnemu in gmo-
tnemu uspehu. Zdravo!

§ **Pomladni izprehod po mestu.** Lep
večer je bil, solnce je ravno zatonilo za
gorami in stopil sem iz zaduhle sobe ne-
koliko na cesto. Nekako oživel sem v
svežem zraku. Na ulici je bilo vse polno
ljudi, kakor ob nedeljah. Sprehajali so se,
razmotrivajoč o ponesrečenem štrajku. Bili
so večinoma nemško govoreči štrajkovci,
med njimi seveda tudi njihov vodja
Kopač, oblečen ne kakor proletarec —
ampak kakor kakšen verižnik. Saj mu menda
njegov jezik tudi kaj nese. Slučajno sem
slišal, ko je vabil nekaj sodrugov drugi
dan na shod ob 9ih popoldne. Njega —
ki je prej spadal k takozvani državotvorni
stranki, ki pa sedaj pomaga na vseh shodih
državo rušiti, vladna prepoved nič ne briga.
Saj je imun. Neki sodrug pa je rekel: „Wir
müssen weiter streiken“. Nadalje sem opazil,
kako se slavnoznani Scherbaum in pa raz-
lični sodrugi prijazno pozdravljajo — pa
saj je menda Scherbaum novopečen inter-
nacionalni proletarec. Nadalje pa raste
druginja potom štrajka kar vidoma. Nekateri
trgovci, kakor Bernhard, potem Bräuer
e tudi kvanti so iz solidarnosti pozapri
trgovine. Na nekaterih trgovinah pa so
sedaj kar čez noč nastali tudi nemški na-
pisi, kakor: „Gesellschaft mit beschränkter
Haftung“, „Volksdruckerei“ itd. Vidi se,
da so se cela „nacionalna internacionala,
komunizem in kapitalizem našli naenkrat v
bratskem objemu. Manjkata le še „Süd-
marka“ in „Schulverein“, pa je cela „Ge-
sellschaft mit unbeschränkter Haftung“ —
beisammen. Nadalje sem slišal, da so že
40 teh bratcev srečno spravili čez mejo v
obljubljeno deželo, kjer se baje cedita samo
med in mleko in od koder k nam samo z
rešpetilnom gledajo, želeč si spet polne
sklede dobro zabeljenih žgancev. V časo-
pisu pa sem čital, da so napravili tudi v
Ljubljani remeduro in Kukovec pravi, da
komunizem baje ni nevaren državi, seveda
ker je ravno pod prejšnjo vlado inter-
nacionala delala, kar je hotela. Sedaj pa
ni nič drugače. V Beogradu pa se še vedno
kregajo, kdo bode minister, kdo bode sedel
na zametastem in kdo na lesenem stolu.
To sam razmotrivajoč sem se povrnil v
svojo sobo. Drugič več.

§ **Letos kakor lani in vedno enaki.**
„Mariborski Delavec“ je v svoji 96. številki
z dne 29. aprila 1919 poročal: „Mariborski
nemški socijalni demokrati v zvezi z nem-
škimi nacionalci so grozili s stavko, če se
bo vršila slavnost prevoza zemeljskih ostan-

kov Zrinskega in Frankopana. Ko so pa
videli velikansko maso našega naroda, da
je navdušeno manifestirala, so izgubili po-
gum“. Jaz pa pravim: Taki so bili nemški
socijalni demokrati in nemški nacionalci
lani, taki in še hujši so letos in taki bodo
ostali vedno. S takimi zagrizenci se mi pač
ne bomo mogli nikoli sporazumeti in naj
še tako apelirajo na „proletarsko solidarnost.“
Tu pomaga le eno sredstvo, če nočemo
poginiti mi: „odstraniti zlo s korenino
vred.“

§ **Nogometna tekma na Teznu** se je
vršila v nedeljo, dne 2. majnika med mari-
borsko „Herto“ in „Športnim klubom“ iz
Varaždina. Izid je bil 3:3. „Herta“, že
znana po svojem surovem nastopu, je zo-
pet za eno surovost bogatejša. Njeni igralci
so nekega varaždinskega igralca, ki je le-
žal na žogi, tako pohodili in obrcali, da so
mu zlomili dve rebri in močno poškodo-
vali pljuča. Ranjenca so prepeljali v bolnico,
kjer bode moral ostati najmanj štiri tedne,
če bode šlo zdravljenje po sreči, brez kom-
plikacij. Čudno je, da nekateri ne poznajo
razlike med športom in surovostjo. Še
bolj čudno pa je, da se druga društva še
spuščajo v tekmo s takim društvom, kakor
je „Herta“.

§ **Ravnateljstvo Slov. mest. gledališča**
javlja, da smejo dijaške predstave posetiti
tudi odrasli, ker so namenjene dijakom le
v toliko, da so cene znatno znižane. Na
splošno željo mariborske okolice se upri-
zori v nedeljo popoldne še enkrat „Divji
lovec“. Opozarja se sl. občinstvo, da je
ravnateljstvo primorano zvišati cene vstop-
ninam, in sicer v toliko, v kolikor mora
ono plačati novi veselnični davek na pod-
lagi ministrskega odloka, ki je stopil v
veljavo s 1. majem 1920.

§ **Otvoritev Ruške Koče** je pokazala,
kako priljubljena je ta izletna točka, kako
radi posečajo prijatelji Podr. podr. S. P. D.
njen, na Pohorju ležeč dom. Že v soboto
zjutraj je prišlo mnogo izletnikov, a zvečer
jih je bilo vže toliko, da so bili vsi kotički
obeh koč zasedeni. V nedeljo dopoldne je
prikorakal naš najmlajši ruško-selniški Sokol,
ki je s svojim telovadnim nastopom žel obilo
aplavza. Žal, da v kljub temu, da je priredila
posestrina, Marib. podr. S. P. D., tudi izlet
k otvoritvi, nismo ravno mnogo Maribor-
žanov opazili. Hitro so potekle urice in
težka je bila ločitev, a ob slovesu smo si
obljubili, da se povrnemo skoraj zopet na
naše — zeleno Pohorje.

DOPISI.

Ptuj.

p Vsled protidržavnega hujs-
kanja — baje celo med vojaštvom — so
postavili v „hladinico“ nekega moža, ki
sliši na ime Rože. Ta roža je zrasla na
vročih tržaških tleh, kjer je bila marljiva,
narodna in celo kot godec pri takratni
„Narodni delavski organizaciji“ delavna. Po-
tem se je možakar poročil s pristno Nemko,
kateri je obljubil, da je „deutsch gesinnt“
in prevrat ga je nato zanesel k nam v Ptuj.
Tu je začutil v sebi dar govornika, orga-
nizatorja in agitatorja in se postavil na
čelo socijalno demokratični stranki, ki po
pretežni večini obstoja iz samih nemčurjev.
Kot takega ga je potem tudi JDSstranka
sprejela v mestni svet, kjer gospode
kratkočasi s svojimi brezkončnimi klo-
basarijami, kar on imenuje delo. Strah, ki
ga imajo razni gospodje in oblasti pred
njim, pa sega še dalje. Ko je bil Rože na
varnem, se je imela v njegovem stanovanju
izvršiti preiskava, ki pa je imela negativen
uspeh, ker je vodja okrajnega glavarstva
po slugi obvestil o predstoječi preiskavi
Rožetovo ženo. Sicer se pa gospod Rože
v zaporu prav dobro počuti. Za ječarja je
njegov somišljenik, nekdanji ornigovec, ka-
terege hčerka prinaša Rožetu z doma hrano
in ker je zapor v bližini Rožetovega sta-
novanja, ga zvečer sploh spušča domov.
Kaj ne, kako idealni zapor: zjutraj se tiček
sam vrne. Dasiravno o tem že vsi vrabci
po strehah čivkajo, so merodajne oblasti
popolnoma slepe in gluhe. Kako opravlja

Rože svojo službo pri bolniški blagajni, kako in s čim je potoval tedensko v Gradec, pa poročamo prihodnjic.

P tukajšnji nemški diletanti mislijo prirediti v mestnem gledališču nemško predstavo v prid mestnim revežem. To njih željo podpira slovenski advokat dr. Tone, misleč, da je že prišel čas za skupno delovanje z Nemci v Ptuj. Računa pri tem, pri prihodnjih občinskih volitvah pridobiti JDSstranki nekaj nemških glasov in s pomočjo teh zasesti županski stolček. Povemo mu kar odkrito, „da ta nam županil ne bo“, ker ravno na tem mestu potrebujemo zanesljivega in strogo narodnega moža in ne oportunističnega bivšega ponosnega avstrijskega častnika. Seveda s to predstavo ne bo nič, ker so si jo nemški diletanti v prvem veselju dovoljenja sami skvarili. Po skušnjih so pokazali takoj svoje rozičke in domov išče po ulicah razgrajali: „Wir brauchen nur Eisen und eiserne Fäuste...“ Gospodje, kaj mislite, kaj bi bil rekel Ornič, če bi ga bili Slovenci prosili, da smeje v mestnem gledališču igrati? Nemci naj se prej spokore in obenem izkažejo dobre državljanke, potem bo na mestu takšno popušcanje.

Celje.

c O dmevi železničarske stavke. Prvi dnevi stavke so kazali isto strogo mezdno gibanje železničarjev, kakor se je to vedno naglašalo in radi tega so imeli stavkujoči tudi simpatije prebivalstva na svoji strani. S proglasitvijo splošne stavke se je pa še-le pravzaprav opazilo, da so bili železničarji brez lastne krivde od svojih lastnih voditeljev in raznih drugih kolovodij pognani v stavko kot „avantgarda“ komunističnih rudečkarjev. Čulo se je govoriti po ulicah o prekucijah, o upostavitvi sovjetske republike in Bog zna kaj. Tudi našim narodnim sovražnikom — nemčurjem — začeli so grebeni rasti, opazalo se je med njimi živo zanimanje ter videlo, kako so v raznih gruščah spodbujali stavkujoče k nadaljnemu vstrajanju. Zasigurani so bili o razpadu naše države ter pričakovali srčnega objema s svojimi bratci onkraj Špilja. — Ne bomo trdili, da so razni komunistični vodje imeli namen državo ugonobiti, pač pa so oni krivi v toliko, da so delavstvu s svojo literaturo in agitacijo ubili vse narodne ideale ter vsak čut in ljubezen do svoje rodne grude. Dokaz temu sledeči slučaj: V nedeljo popoldan so komunistični delavci prepevali po Štorah — „die Wacht am Rhein“ (ne vemo, ali je to komunistična himna?) in se izražali: „Sedaj gremo v Celje, razbijemo Jugoslavijo in prinesemo štota domov.“ Iz vseh teh in še drugih opazovanj smo se pa mi še bolj utrdili v prepričanju, da je program narodno socialistične stranke, kateri zasleduje idealno vzgojo človekovo v narodni in socialni smeri, edino pravi. Komunistična vzgoja ljudstva se opaja v neprestanem zmerjanju in obrekovanju Jugoslavije, medtem ko se Nemcem vedno hvalisajo, seveda tudi Italijanom in Madžarom so ti brezdomovinci prijazni. V veliki meri je temu kriva vzgoja prejšnjih šulvereinskih šol in pa malomarnost inteligence, katera se ne briga za pretežni del svojega naroda — priprostega človeka. Videli si preje v vsakem kotu kako gruščo teh gospodov politizirati in zabavljati ter v prvi vrsti gojiti strankarstvo, naš proletarijat pa so pustili zanemarjen ter ga prepuščali vplivom raznih temnih — razdirajočih elementov. Socializacija mora priti, toda ne potem revolucije, temveč potem evolucije, t. j. razvojnega gibanja. Narod je treba poučiti o ciljnih zdravega socializma in le tedaj bo mogoče izvesti socializacijo legalnim putem, to je potom volitev in zakonodaje. Slučaji sabotaže v Trbovljah, na progi med Žalcem in Petrovčami in slednjič v Slov. Bistrici kažejo jasno, s kakšnimi elementi se polnijo vrste komunistov. Ali ni to uničevanje narodnega premoženja in blagostanja? Žalibog, da se naš zdravi jugoslovanski narod okužuje s takimi idejami. Pozivljamo vse zavedno uradništvo, učiteljstvo itd., da se nemudoma zdrami, podere kitajski zid, ki ga loči od

„nižjega“ ljudstva in se poda med isto, kojemu naj bode učitelj in voditelj. Saj naš narod je dostopen zdravim nazorom, toda treba je iti med njega, ne pa ga puščati usodi in pa zunanjim škodljivcem in emisarjem. Na delo torej, dokler ni prepoznal c O gibanju trg. nastavljenecv.

„Nova Doba“ prinaša kolektivno pogodbo, ki je bila sklenjena dne 26. aprila 1920 med tukajšnjim gremijem trgovcev in pomočniškim zborom. Kakor razvidno iz te pogodbe, je ista precej ugodna za pomočnike. Komunisti so hoteli izrabiti težavni položaj trgovskih nastavljenecv v svoje politične namene ter jih prisiliti k pristopu v njih stranko, kar se jim pa ni posrečilo. Konstatirati moramo, da ravno v teh slojih narodna zavednost zelo peša. Temu so pač krivi v prvi vrsti trgovci, ki nesramno izrabljajo svoje nastavljenecv, v drugi vrsti pa brezbržnost in malomarnost uslužbenstva samega. Narodno socialistična stranka je z zahtevami trgovskih nastavljenecv simpatizirala ter pripomogla po vztrajni intervenciji predsednika kraj. organizacije NSS v Celju do zblizanja med trgovci in njih nastavljenecv. Apeliramo tem potom na narodno zavednost slovenskih trgovskih nastavljenecv ter jim polagamo na srce, da dobro pomislijo, kam spadajo. Slišijo se pa še glasovi, da nekateri trgovci smatrajo to pogodbo le na papirju in da mezde po tej pogodbi svojim uslužbencem faktično ne bodo izplačevali. V Celju je pri teh go-spodih vse mogoče, zato smo radovedni.

Muta.

M Pripravljalni odbor Čitalnice v Vuzenici je priredil dne 18. aprila veselico s pevskimi točkami in veseloigro „Svoji k svojim“. Pevske točke so se izvedle v primeri s kratkim časom za vaje in ravno z izbranimi težkimi skladbami nad vse pričakovane dobro. Osobito pa je bila razmeram in času primerno izbrana igra. Posebno zaslugo za dobro uspeho prirediteljev imata pevovodja g. Jože Mravljak in g. režiser inženir Pitamič.

Slovenji Gradec.

s Pri okrajni bolniški blagajni v Slovenjgradu je bil zaposlen neki uradnik M., kot vodja te blagajne. Bil je zvest pristaš in strasten agitator za „internacionalne“ komuniste. Gibal in vohunil je pa tudi rad v drugih narodno zavednih družbah. Vesela družba mu je bila ljubša, nego pisarna, kar je večkrat povzročilo, da smo morali po cele ure med uradnim časom čakati nanj. Po velikonočnih praznikih pa mu je zmanjkalo skoro gotovo „okroglega“, zaželel si je bajé na prav komunističen način blagajniškega denarja — in izginil. Po njem žaluje seveda tako znana slovenjgraška „internacionala“ in tudi drugi, katerim je za spomin zapustil — precejšnje dolgove. Okrajno glavarstvo in orožništvo v Slovenjgradu se pa opozarja, da je nujna potreba, da gotove elemente iz mesteca bolje opazuje in zasleduje. Ravno pred enim letom — to je pred roparskim vpadom nemško-koroških tolpa — so imeli gotovi, poprej strastno nemško-nacionalni, sedaj pa pod rudečo zastavo plavajoči elementi, ravno taka zbirališča in shajališča. Vsekakor bi pa bilo umestno, da se tem „državotvornim“ nemčurjem preprečijo taka stikanja ob času, ko je to še mogoče — in ne takrat, ko je že prepoznano. Več ali manj nedolžno in zapeljano slovensko ljudstvo se pa na njih shodih vedno hujska in vznemirja. Ker so tukaj v obmejnih krajih zapleteni v štrajk železničarjev tudi večinoma nacionalni nemški in nemčurski elementi, bi bilo najbolje, da se v obmejnih krajih komunistične in socialno demokratične organizacije razpuste.

Gospodarstvo.

Monopoliziranje izvoza. Ministrski svet v Beogradu namerava monopolizirati izvozno trgovino z žitom, sočivjem in z drugimi poljskimi pridelki. Po tem načrtu bi se židovskim špekulantom odvzela možnost izrabljati to trgovino v svojo osebno korist. Ideja je dobra in bo posebno za

lačen proletarijat v Jugoslaviji koristna, ako bode državni zavod, ki bode od sedaj naprej imel v rokah izvoz omenjenih pridelkov, deloval strokovnjaško in izključil vsako korupcijo. V tem slučaju pričakujemo po letošnji žetvi boljše prehranjevalne razmere v naši domovini. Po načrtu naj bi šel dobiček iz te monopolizirane trgovine po tretji v poljedelsko-gospodarske in dobrodelne namene, en četrt pa v državno blagajno, ki tudi potrebuje denarja, posebno za plače svojih uslužbencv.

Prepoved izvoza našega denarja. Na podlagi sklepa ministrskega sveta od dne 25. marca 1920 je odredil finančni minister, da se prepove izvoz kronsko-dinarskih novčanic Narodne banke kraljestva SHS iz naše države. Kdor bi poizkušal izvoziti te novčanicke preko naših državnih mej, bo kaznovan kot tihotapec na podlagi člena 100 fin. zak. za 1919/20 in se mu bodo novčanicke zaplenile v korist državne blagajne. Vsem carinarnam je naročeno najstrožje postopanje.

Konec avstro-ogrskih bankovcev se bliža. Ker je večja količina novih bankovcev v Parizu zopet gotova, bo te dni odpotovalo na Francosko več uradnikov, da prevzamejo izdelane bankovce. S tem bo pospešena zamenjava kronskih bankovcev po 50, 20 in 10 K, ki s 15. majem stopijo iz prometa. (Za 10 K je ta rok baje še podaljšan.)

Prekop od Donave do Soluna. Naša vlada se bavi že dalje časa z načrtom zgradbe prekopa od Donave do Soluna. Prekop gre od Morave do Kumanova v Vardar pri Velesu ter v Egejsko morje pri Solunu. Dolg bo 600 km in imel bo 65 pristanišč.

Solun — velika luka. Štiri močne francoske tvrdke so se združile in ponudile grški vladi, da prezidajo solunsko pristanišče v velikem, modernem štilu tako, da bode to pristanišče eno največjih in najvažnejših na vzhodu. Družba bi za to dobila gotove predpravice v pristanišču.

Carine prosti uvoz zdravil in kemikalij. Po razpisu generalne direkcije carinske uprave od 11. februarja 1920, št. 6178, je dovoljen uvoz kemikalij, zdravil in vseh produktov, ki so potrebni za zdravilstvo, po najmanjši carinski tarifi do konca tekočega leta brez ozira na izvor blaga.

Svetovna produkcija sladkorja za poslovno leto 1919/20 je manjša za 1,513.950 ton v primeri s prejšnjima dvema letoma. Primanjkljaj povzroča šibka produkcija v Evropi. Povpraševanje po sladkorju je veliko skoro po vseh evropskih državah. Cena sladkorja bo vsled nizke produkcije gotovo še vedno visoka in še višja. Žurimo se s produkcijo sladkorja, da ga vsaj za silo doma pridelamo in da ne bode treba izven države drago kupovati.

Preskrba s sladkorjem. Odsek za prehrano objavlja, da se je pošiljatev domačega sladkorja iz Velikega Bečkereka radi železničarske stavke zakasnila in da jo moremo v najboljšem slučaju, če se promet in varnost na železnicah takoj vpostavita, pričakovati začetkom tega meseca. Urgence radi odkazila sladkorja so popolnoma brezuspešne in odveč, ker odsek za prehrano ne razpolaga z nobenimi drugimi zalogami. Pri tej priliki odsek za prehrano ponovno opozarja, da je ta sladkor zadnji, ki ga sprejememo do nove kampanje iz domačih tovarov. Znaprej bomo izključno navezani le na sladkor, ki ga uvaža prosta trgovina iz inozemstva. Pričakuje se sicer večja pošiljatev ameriškega sladkorja preko Trsta, ki sta ga kupili tvrdki A. Krisper Coloniale v Ljubljani in Zveza slovenskih trgovcev v Celju. Ta pošiljatev se je pa radi prometnih težkoč na morju in drugih ovir zakasnila tako, da se ne ve, kdaj bo na razpolago. Vzpričo tega položaja je nujno potrebno, da se trgovci, zadrage in konzumne organizacije same lotijo nakupa v inozemstvu.

Padanje cen blagu v Nemški Avstriji. Za gospodarstvo velevažen pojav se nam nudi v Nemški Avstriji. V Curihu, na borzi, si je nemško-avstrijska krona malo opomogla in to je vplivalo naenkrat na cene blagu. Cene so začele padati, zlasti pri

črevljarskih in mizarskih izdelkih, katere je Nemška Avstrija proizvajala v velikih množinah. Precej je k temu pomogla tudi prepoved švicarske vlade, da se mizarski izdelki, posebno pohištvo, ne smejo uvažati v Švico, in sicer radi tega ne, da bi se dvignila lastna produkcija. Švicarji so kupili razmeroma največ mizarskih izdelkov v Nemški Avstriji, ker je stal in še stoji švicarski frank najvišje. Za malenkost lastnega denarja je Švicar mogel kupiti najdragocenejše reči v Nemški Avstriji, ker je njena krona stala najnižje. Nemško-avstrijski tovarnarji se celo boje, da nekatera podjetja ne bodo mogla vzdržati tega padanja cen, vendar pa upajo preprečiti polom teh podjetij s pomočjo bank, ki razpolagajo z velikim kapitalom. Močnejša in bogatejša podjetja upajo, da se bodo s svojimi denarnimi rezervami sama držala. Zanimivo je tudi, da so Avstrijci prodali svoje vrednostne papirje in si nakupili tuje valute. Če pa ne bodo mogli prodati svojih proizvodov v taki množini, kakor dosedaj, ne bo povpraševanja po tuji valuti in posledica bo, da bo kurz padal in nadaljnja posledica tega padanja bo, da bodo skušali oplašeni posestniki tujih valut te prodati kar bode znova povzročilo padanje tuje valute. Po pravici ugotavljajo nemško-avstrijski listi, da se je ljudstvo otrslo sicer cesarskih in kraljevih prestolov, naložilo pa si trdi jarem velekapitala, ki izsesava iz ljudstva zadnje groše.

Prosveta.

Dr. Štefan Sagadin. Naš sadašnji ustavni položaj. Zbirke političnih, gospodarskih in socialnih spisov. IV. zvezek. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani, 1920. — V dobi, ko se pripravljamo za volitev v konstituanto, ki naj končno veljavno uredi našo državo, je največje važnosti, da vemo, kako pravno je prišlo do ustanovitve Jugoslavije, kakšna je njena dosedanja začasna ustava in uprava, pa tudi kakšna vprašanja bo morala reševati konstituanta. Vsa ta vprašanja mora poznati vsak jugoslovanski politik, jurist, pa tudi vsak inteligentni sploh. Dr. Sagadin, načelnik v ministrstvu za konstituanto nas z vsemi temi vprašanji in dejstvi seznanja na način, ki je na eni strani znanstveno utemeljen, na drugi pa razumljiv in zanimiv za vsakega lajka. Najprej govori o zgodovini in pravem značaju ujedinenja, potem o pravem značaju naše države in njenem ustavnem položaju, o pravem postopanju v državi po ujedinenju, o današnji organizaciji uprave, o racionalnih osnovah za začasno ureditev naše upravne organizacije in o glavnih problemih konstituante. V dodatku objavlja pisatelj še krfsko deklaracijo, ženevski pakt in pariško resolucijo. Brošura je pisana v lahko razumljivi srbo-hrvaščini. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Razne vesti.

* Poljaki premagali boljševike. Iz Varšave se dne 30. aprila oficijelno poroča, da je poljska vojska porazila boljševike in zavzela Mohilev v Ukrajini. Dvanajsta boljševiška armada je skoraj popolnoma pokončana. 15.000 boljševikov je vjetih in mnogo materijala zaplenjenega.

* Milijonsko ponarejevanje bankovcev v Berlinu. Preiskave v Berlinu radi ponarejevanja čeho-slovaškega denarja so do-gnale več ko sto sokrivcev. Čeho-slovaške finančne oblasti so dosedaj zaplenile več stotisoč ponarejenih bankovcev in lastnike zaprle. Rodbina Müller, ki je bila glavna udeleženka pri ponarejevanju, si je pridobila velikansko premoženje.

* Češki morski ribolov. Čehi so ustanovili akcijsko družbo, ki si preskrbi v katerem severnih pristanišč skladišče, ribiške ladje in dovoz po Labi. Po Labi je prišlo na Češko tekom zadnjih treh mesecev 150 vagonov morskih rib. Kako žalostno se čuje to za nas. Ob morju ležimo, pa morskih rib niti ne poznamo, Čehi sredi

Evrope pa jih dobe 150 vagonov v treh mesecih in jih bodo od sedaj naprej sami lovili. Koliko bi se dalo v tem poslu pri nas najti kruha za naš delaven in sedaj tudi brezposelni proletarijat. Največjo oviro nam dela sedaj požrešni Lah, ki nam hoče odtrgati Reko in našo morskobal, mi pa mu to delo olajšujemo s strankarskimi prepri in notranjimi prekucijami namesto, da bi delali. Ko bode vse prepozno, bomo pa radi plačevali drage ribje konzerve in Lahom prevozno carino. Naši notranji pretepi nam na ta način povečujejo draginjo — ki jo tako sovražimo.

Iz naših organizacij.

x Sodeljavniki in prijatelji. Bolj kot kdaj, čutite v teh trenutkih potrebo po našem listu, ki zastopa neustrašeno in pošteno v najhujših časih naš zavedni proletarijat. Ne maramo biti odvisni od velekapitala, ker smo proletarci. Ker nismo izdajalci domovine, tudi ne dobivamo laških lir in avstrijskih kron. Kapital pa vendar rabimo, da vzdržimo svoje glasilo, ki stane mnogo denarja. Sodeljavniki, prispevajte z deleži po 50 kron za „Novo Pravdo“. Prijatelji, prispevajte z darovi našemu tiskovnemu skladu! Naslov: Upravništvo „Nove Pravde“, Maribor, Narodni Dom.

x Ptuj. Praznik 1. maj je slavila krajevna organizacija NSS s tem, da je nabirala deleže za tiskovni sklad našega glasila „Nova Pravda“. Smo tu samo taki, ki živimo izključno le od službenih prejemkov, torej iz rok v usta, pa vzlic temu napreduje naša stvar zadovoljivo.

Zbirka za tiskovni sklad: Neimenovani tovariši 1000 K, neimenovan prijatelj lista 500 K, tovariš Mislej, delež 50 K. Tovariši, sodeljavniki, posnemajte jih!

Dravsko in Savsko Okrožje NSS.

Že ob ustanovitvi NSS se je glede Štajerske tudi od strani centrale razmotrivalo vprašanje razdelitve Štajerske v dvoje okrožij. Rešitev, ozir. udeležitev tega vprašanja se je prepustilo praksi, razvoju na Štajerskem ustanovljenih prvih krajevnih organizacij. Kmalu po ustanovitvi obeh najvažnejših podružnic Maribor in Celje je delo razširjanja organizacije na zunaj pokazalo nujno potrebo po uresničenju zgoraj označene razdelitve.

Tov. Pirc, tajnik mariborske krajevne organizacije je izdelal tozadevni osnutek; uvažujoč ob enem tudi z ustanovitvijo okrožij potrebno notranjo reorganizacijo.

PODLISTEK.

Obletnica.

Žalostilo me je, da se nobeden slovenski list ni spomnil obletnice prevoza posmrtnih ostankov naših prvih mučnikov Zrinskega in Frankopana iz Dunajskega Novega mesta v Zagreb. Če pomislim, kako slovesno in sijajno smo slavili naša junaka pred letom dni, a sedaj se niti besedice več ne spregovori o njih, če si pokličem v spomin navdušene govore, ki so jih govorili naši najboljši možje in žene od obmejne postaje Špilje pa do Zagreba, če gledam v duhu našo složnost pred letom dni in gledam danes razcefranost naše politike, prevzamejo me bridka čustva o minljivosti vsega človeškega in o nivoju naše duševne in politične kulture.

Slavili smo v Zrinskem in Frankopanu idejo zmage slovanstva nad germanstvom, slovske odkritosrčnosti nad nemško zahrbtnostjo in zavratnostjo, svobode nad nemškimi nasiljem. Bila sta nam simbol ujedinjenja troimenskega naroda, ki sta za svojo idejo žrtvovala svoje življenje, imetje in življenje svoje rodbine. Zmagoslaven je bil njun pohod v domovino. Vse postaje, koder je vozil vlak njune zemeljske ostanke, so bile okrašene, povsod veličastni sprejemi, navdušeni domoljubni govori in slovesne prispege. Složni smo bili, vsi bratje in sestre,

Osnutek je bil predložen zadnjemu občnemu zboru v Mariboru in načeloma sprejet. Ker pa je le osnutek, ga treba še podrobneje proučiti predno preide končno urejen pred kompetentni občni zbor vseh dosedanjih krajevnih organizacij, ki bodo potem tvorile Dravsko, ozir. Savsko Okrožje. Da se nudi vsem tovarišem, vseh organizacij prilika, se s tem načrtom seznaniti še pred občnim zborom, ga tem potom izročimo v proučitev.

Reorganizacija.

Dravsko in Savsko Okrožje.

1. Da se organizacija NSS zlasti na obmejnem ozemlju razprede v čim najbolj uspešno, medsebojno se podpirajoče vzajemno delo, se ustanovita na Štajerskem dve veliki okrožji:

Savsko s centralo (sedežem) v Celju in Dravsko s centralo v Mariboru.

Dravsko Okrožje prevzame najlepšo, največjo in tudi najtežavnejšo nalogo: obmejne narodnostne straže napram dvema narodnima sovražnikoma: Nemcem (ob štajersko-koroški meji), Ogrom (ob meji Prekmurja in Medjimurja).

Tu na severni meji ima Dravsko Okrožje vršiti v polnem obsegu narodnostni program stranke, kakor bo to ista naloga bodeče posestrine na jugu napram Lahom.

Spričo te velevažne naloge Dravskega Okrožja, je neobhodno potrebno, da tudi vse druge strankine organizacije — torej tudi one na izrecno slovenskem ozemlju — sodelujejo pri odgovornem delu njih posestrine na skrajnem obmejnem ozemlju.

Organizacija.

Notranja.

1. Dravsko Okrožje obsega vse ob Podravju ležeče ozemlje, katerega geografična nad Poljčane segajoča meja napram sosednjemu Savskemu Okrožju in sosednjim pokrajinam se še natančneje določi. Temu okrožju pripada točasno tudi Prekmurje, Medjimurje, in oni del slov. Koroške, ki ga centrala še določi.

2. Vse na tem ozemlju ustanovljene krajevne organizacije tvorijo Dravsko Okrožje.

3. Enotnost organizacije, skupni interesi, tehnični oziri skupne uprave zahtevajo enotnost vodstva s sedežem v največjem kraju, to je Maribor.

4. Krajevna organizacija Maribor prevzame ob enem poleg svoje funkcije kot krajevna organizacija tudi posle centrale za Dravsko Okrožje.

5. Okrožna centrala Maribor je za vse

v srcu najboljše sklepe in v možganih najlepše načrte. Svete obljube smo dajali drug drugemu; v bratski ljubezni smo se objemali in si zagotavljali pomoč. In danes? — Pozabljena sta mučenika, pozabljen je celo spomin na njihovo slavno slavljenje. Skromna predstava v gledališču, ki pa niti ni bila primerno obiskana — to je bilo vse. Pozabljeno je tudi lansko razpoloženje in vsi rodoljubni sklepi. — Danes ne pozna več brat brata. Ljudje, ki so delali pred letom dni skupno za našo osvobodeno državo, za svoj rod, se blatijo drug drugega, ogibljejo se, ne poznajo se več. Tako lepo započeto delo se ne nadaljuje in že izvršeno razpada. Namesto naprej gremo nazaj, s strahom gledam, da vedno hitreje. Kam pridemo, kam plovemo? Ali ni med nami mučenika, ga ni preroka, ki bi pregnal z bičem ničvredneže in škodljivce iz templja? Vzdravimo se vsi, ki čutimo za naš narod, za našo domovino. Ravno sedaj imamo povod, ko smo srečno prebili napad komunistov na našo državo. Pozabimo kar nas je ločilo in izpolnijo se naj želje, ki jih je zapel pesnik 29. aprila 1919 v 96. številki „Mariborskega delavca“ našima junakoma in mučnikoma na čast:

„Meč naj brusi nam le sloga!
Sloga vodi nas v boj!
Nikdar ne kraljuj nesloga!
Strnjen vedno bodi roj! —

Lormanski.

svoje posle v svojem okrožju odgovorna skupni centrali v Ljubljani.

6. Krajevne organizacije v večjih okrajih (n. pr. Ptuj, Ljutomer, Murska Sobota, Velikovec itd.) tvorijo, temu sorazmerno, ob enem tudi okrajne organizacije.

7. Krajevne organizacije v ožjem pomenu besede so torej lokalne, za gotovi kraj (mesto) določene organizacije.

8. Krajevne organizacije morajo biti zastopane v okrajnih organizacijah in okraj. organizacije v okrožni organizaciji in ista v strankini skupni centrali, in sicer sorazmerno po številu članov teh organizacij; določitev pravega števila bo pokazala praksa. Dotlej pa naj velja pravilo: vsaka krajevna organizacija bodi zastopana v okrajni organizaciji vsaj po enem delegatu, vsaka okrajna organizacije po toliko delegatih, kolikor ima krajevnih organizacij, poleg tega še po enem delegatu za se kot okrajna in krajevna organizacija. Isto razmerje velja za okrožno organizacijo napram centrali v Ljubljani. Delegati krajevnih organizacij pa (v manj važnih zadevah, n. pr. sejah okrožnega odbora) lahko poverijo svoje mandate obema delegatoma okrajne organizacije.

9. V slučaju važnih razprav, ki se nanašajo na okrajno, ozir. krajevno območje podrejene organizacije, se morajo vabiti delegati, ozir. odbor dotičnih organizacij pismeno in pravočasno z dnevnim redom k sejam.

10. Občni zbor sklicuje — kakor doslej — vsaka krajevna organizacija zase. Na občnih zborih okrajnih organizacij morajo biti zastopane vse v dotični okraj spadajoče krajevne organizacije po številu delegatov v smislu točke 8. Za občne zbere okrožne organizacije velja isto, kot za okrajne organizacije.

11. Občni zbori vseh organizacij okrožja

se javijo z dnevnim redom 14 dni pred vršitvijo okrožni centrali, ki o tem obvešča strankino centralo v Ljubljani.

12. Okrožna centrala ima brez posebnega obvestila pravico biti zastopana pri občnih zborih in sejah vseh krajevnih in okrajnih organizacij.

13. Meje delokroga krajevnih in okrajnih organizacij se določijo sporazumno s centralo na ustanovnih in rednih občnih zborih, začasno tudi pri skupnih odborovih sejah.

Konferenca.

14. Po potrebi sklicujejo okrajne organizacije okrajne konference, katerih se udeležujejo celi odbori vseh v dotični okraj spadajočih krajevnih organizacij. Konference naj se menjavajo tako, da se pričnejo na sedežu okrajne organizacije, potem pa povrstoma in po redu ustanovitve na sedežu krajevne organizacije. Na ta način je okrajnim odborom podana prilika, se поближе seznaniti z vsako, k njim spadajočo krajevno organizacijo.

Isto velja tudi za konference okrožne centrale, katerih se udeležujejo celi odbori vseh okrajnih in krajevnih organizacij.

(Dalje prihodnjic.)

Repertoar Slovenskega mestnega gledališča.

V sredo, dne 5. maja: Sappho. Dij. predst. Izv. ab.
V četrtek, dne 6. maja: Mam'zelle Nitouche. Ab. B-40.
V soboto, dne 7. maja: Školjka. Ab. A-40.
V nedeljo, dne 8. maja popoldne: Divji lovec. Ljudska predstava ob znižanih cenah. Zvečer: Španska muha. Izv. ab.
V torek, dne 10. maja: Mam'zelle Nitouche. Ab. A-41.
V sredo, dne 12. maja: Hasanaginica. Proletarska predstava.
V četrtek, dne 13. maja: V dolini. Ab. A-42.

Izdajatelj in založnik: Konzorcij „Nova Pravda“. Odgovorni urednik: Brunon Rotter. Tisk tiskarne Sv. Cirila v Mariboru.

Največja zaloga moških in deških oblek po solidnih cenah
Schwab & Bizjak, Ljubljana
Dvorni trg šte. 3.
Manufaktura - moda - konfekcija. 10-8

Priporočljive tvrdke:

JAKOB LAH

Maribor, Glavni trg 2

Zaloga čevljev, perila, potnih kofer, tržnih torbic l. t. d. 10-9

Andrej Ham

čevljar 10-7

Maribor, Vetrinjska ulica 15

Galanterija, drobnarija, parfumerija, potne košare, pleteno pohištvo, sprehajalne palice itd. na debelo in drobno
BALOH & ROSINA

Maribor, Grajski trg 3. — 1 s

Restavracija Narodni Dom

v Mariboru (Hinko Kosič) se najtopleje priporoča. — 5

Erjavec & Turk

trgovina z železino „pri zlati lopati“ — Ljubljana
Valvazorjev trg 7. 10-9

Fran Novak

prva slovenska brivnica 10-9

Maribor, Aleksandrova c. 22.

Anton Černe
graver 10-9

Ljubljana, Dvorni trg I

Zaloga pohištva

KAROL PREIS

MARIBOR, Slomšekov trg 6

Cenik zastoj. — Svoboden ogled, brez obveznosti. 10-9

„PLANINKA“ IN RUŠKA ROČA

pri Sv. Anehu na Pohorju, 1250 m

Planinsko letovišče v krasni legi
Mrzle in tople kopeli
Oskrba od 1. maja do 15. oktobra,
Izprehodi po gozdu
Poštna zveza trikrat na teden

Prodaj 1 rodbinsko hišo z večjim vrtom na meji mesta Maribor; 2 vill v mestu; 18.000 m² stavbnega prostora v mestu po K 35-; 1 posestvo, hiša, gospodarsko postopje, šest oralov polja in gozda v mariborski okolici. Vpraša se naj pri
Zemljiščni posredovalnici K. TROHA,
MARIBOR, Aleksandrova cesta 30,

ki zajedno naznanja, da je preselila

svojo pisarno

s I. majem v Slovensko (prej Grajsko) ulico 2. 3-3